

ИКОНОМИЧЕСКИ СМЕТКИ ЗА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО ПРЕЗ 2021 ГОДИНА (ПЪРВА ОЦЕНКА)

Според първата оценка на икономическите сметки за селското стопанство крайната продукция по базисни цени¹ от отрасъл „Селско стопанство“ през 2021 г. възлиза на 10 421.7 млн. лв., което е с 32.4% повече в сравнение с предходната година. След значителния спад в продукцията през 2020 г., дължащ се преди всичко на лоша в климатично отношение година, през 2021 г. се наблюдава увеличение в резултат както на ръст в обемите - със 17.5%, така и на цените - с 12.7%.

Стойността на продукцията, произведена в растениевъдството, е 7 691.6 млн. лв. и отбелязва увеличение спрямо 2020 г. с 46.9%. Увеличението е в резултат както на ръст в обемите - с 24.4%, така и на увеличение на цените - с 18.1%. Значителен ръст в обемите на растениевъдната продукция се наблюдава във всички основни култури с изключение на зеленчуците, което е в резултат на по-високите добиви поради благоприятните климатични условия. Най-голямо увеличение на обемите се наблюдава при зърнените култури - с 35.3%.

Продукцията, произведена от животновъдството, е 2 000.5 млн. лв. и е почти на нивото на предходната година - със слабо увеличение от 2.0%, което се дължи на увеличение на обемите - с 3.0%, докато при цените се наблюдава спад - с 1.0%.

Стойността на вложените в селското стопанство през 2021 г. средства за текущо потребление достига 5 474.0 млн. лв., което е с 23.0% повече от предходната година и е в резултат както на увеличение в обемите - с 13.4%, така и на ръст на цените - с 8.5%.

Брутната добавена стойност по базисни цени, създадена в селското стопанство през 2021 г., достига 4 947.7 млн. лв. и е с 44.7% по-висока от 2020 година. Увеличението е в резултат както на ръст на обемите - с 22.8%, така и на увеличение на цените - със 17.8%.

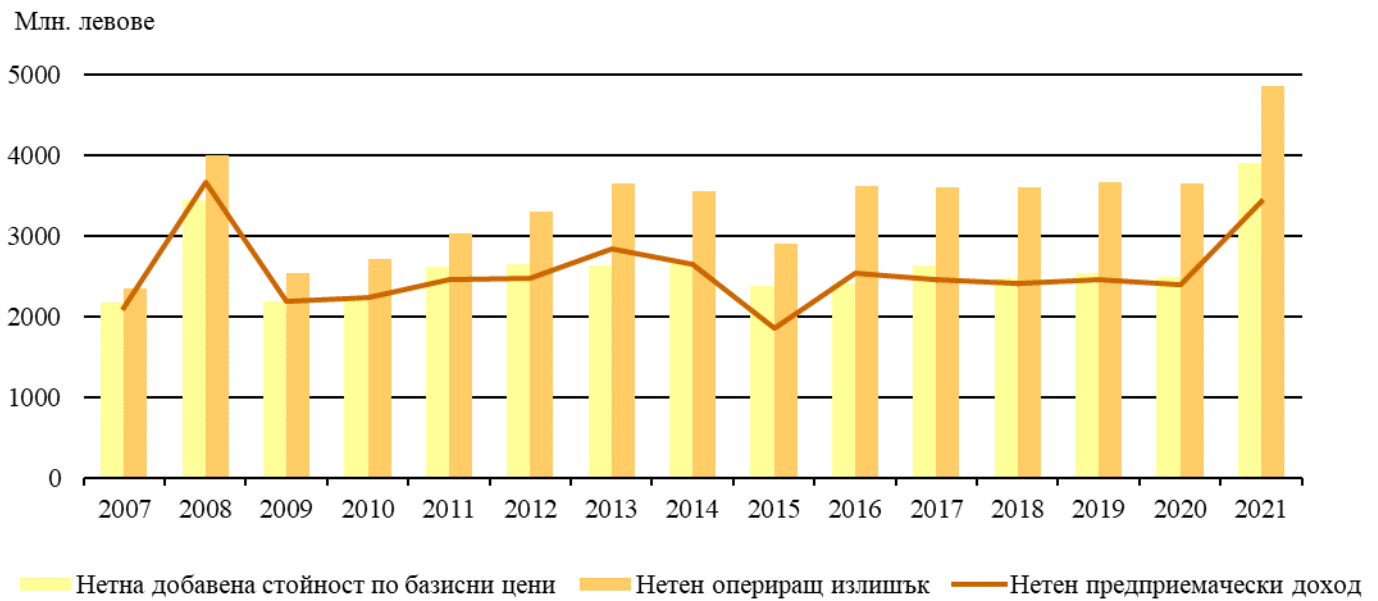
Смесеният индекс² на нетния доход по факторни разходи се увеличава с 27.7%, а на нетния опериращ излишък/смесен доход - с 33.0%, което е в резултат на увеличените обеми и по-високите цени на продукцията в селското стопанство спрямо 2020 г. и по-конкретно на продукцията в растениевъдството.

Смесеният индекс на нетния предприемачески доход в селското стопанство през 2021 г. се увеличава спрямо 2020 г. с 43.0%.

¹ Базисните цени включват субсидиите по продукти и не включват данъците по продукти.

² Смесеният индекс на дохода в селското стопанство се изчислява, като номиналната стойност на показателя за 2021 г. се отнесе към номиналната му стойност през 2020 година.

Фиг. 1. Изменение на показателите за доход в селското стопанство през периода 2007 - 2021 година

Методологични бележки

Икономическите сметки за селското стопанство са сателитни сметки на националните сметки, които предоставят допълнителна информация и използват понятия, адаптирани към специфичното естество на отрасъла. Те са разработени съгласно Регламент (ЕО) № 138/2004 на Европейския парламент и на Съвета и приетата от Евростат методология, описана в „Manual on the Economic Accounts for Agriculture and Forestry, 1997, Rev. 1.1“. Архитектурата на сметките изграждат четири сметки - три за текущи операции - „Производство“, „Формиране на дохода“, „Предприемачески доход“, и една за натрупване - „Капитал“, като последователността и изчерпателността им се осигурява в съответствие с Европейската система от сметки.

Основни показатели

Основната цел на разработването на икономическите сметки е изчисляването на предприемаческия доход в отрасъл „Селско стопанство“. Изчислението на дохода се осъществява в рамките на трите сметки за текущи операции, при което се използват следните методологически връзки:

Продукция от растениевъдството
+ Продукция от животновъдството
+ Селскостопански услуги
+ Неотделими неселскостопански дейности
= Продукция от отрасъл „Селско стопанство“
- Междинно потребление
= Брутна добавена стойност
- Потребление на основен капитал
= Нетна добавена стойност
- Компенсация на наетите
- Други данъци върху производството
+ Други субсидии върху производството
= Нетен опериращ излишък/смесен доход
- Платени ренти
- Платени лихви
+ Получени лихви
= Нетен предприемачески доход.

Продукцията от отрасъл „Селско стопанство“ представлява стойността на всички произведени стоки и услуги от единиците със селскостопанска дейност. Данните се отнасят за крайната продукция, която не включва вътрешния оборот (стоките и услугите, произведени и употребени в самото стопанство през отчетния период).

В икономическите сметки за селското стопанство съгласно изискванията на Приложение XI на ЕАА'97, Rev. 1.1, не се включват:

- продукцията от единиците, занимаващи се с производството на сертифициран размножителен материал за научни цели или за използване в растениевъдството и животновъдството;

- продукцията от дейности, свързани с допълнителни услуги в селското стопанство, като използване на напоителни системи, дизайн, поддържане и засаждане на градини, паркове и други зелени площи, кастрене на дървета, подрязване на храсти и жив плет и т.н.;

- незавършеното производство, отнасящо се за културите, чийто производствен цикъл е по-къс от отчетния период (една календарна година) или се извършва в две календарни години;

- продукцията от неселскостопанските дейности на селскостопанските единици, когато те са счетоводно отделими.

Нетният доход по факторни разходи (изчислен след приспадане от нетната добавена стойност по базисни цени на стойността на другите данъци върху производството и се прибави стойността на другите субсидии върху производството) измерва доходността от всички фактори на производството - земя, капитал и труд.

Нетният опериращ излишък/нетен смесен доход (изчислен след приспадане от нетната добавена стойност по базисни цени на компенсациите на наетите лица и другите данъци върху производството и добавяне на другите субсидии върху производството) измерва доходността от използването на земята, капитала и незаплатения труд.

Нетният предприемачески доход (изчислен след прибавяне към нетния опериращ излишък/нетен смесен доход на лихвите, получени от земеделските стопанства, опериращи като компании, и приспадане на платените от тях лихви и ренти) измерва компенсацията на незаплатения труд, възнаграждението от земята, принадлежаща на земеделските стопанства, и дохода от използването на капитала.

Данните за икономическите сметки за селското стопанство се разработват за календарна година по текущи и съпоставими цени при база предходната година. Разработват се и икономически сметки на регионално ниво NUTS2.

Източници на информация

Основни източници на информация са статистическите наблюдения, проведени от НСИ, и наблюденията на отдел „Агростатистика“ в МЗХГ. Използвани са и данни на Държавен фонд „Земеделие“ (Разплащателна агенция) за финансовото подпомагане в селското стопанство.

Приложение

Таблица 1

Крайна продукция по базисни цени - първа оценка за 2021 година

	Текуща стойност за 2021 г. - млн. лв.	Индекс на физическия обем	Индекс на цените	Индекс 2020 = 100
Продукция от отрасъл „Селско стопанство“	10421.7	117.5	112.7	132.4
Продукция от селското стопанство	10214.4	118.0	112.9	133.2
Продукция от растениевъдството	7691.6	124.4	118.1	146.9
Зърнени култури	4200.3	135.3	119.0	161.0
Технически култури	2459.0	117.2	125.8	147.4
Фуражни култури	150.4	104.6	109.5	114.5
Зеленчуци	352.6	97.6	96.6	94.3
Картофи	61.3	97.5	86.0	83.9
Плодове	426.2	121.9	101.8	124.1
Други растениевъдни култури	41.8	98.3	104.0	102.2
Продукция от животновъдството	2000.5	103.0	99.0	102.0
Селскостопански животни	987.5	105.4	94.8	99.9
Продукти от животновъдството	1013.0	100.5	103.5	104.0
Продукция на селскостопански услуги	522.3	110.0	102.8	113.1
Неселскостопански неотделими второстепенни дейности	207.3	98.0	103.6	101.5
Междинно потребление	5474.0	113.4	108.5	123.0
Семена и посадъчен материал	254.8	114.4	102.9	117.7
Горива и масла	1174.2	114.9	112.6	129.4
Торове и почвени подобрители	651.6	113.8	125.8	143.2
Препарати за растителна защита	371.0	114.6	101.3	116.1
Ветеринарни разходи	293.8	114.2	102.2	116.7
Фуражни добавки	1126.4	111.6	109.9	122.6
Поддръжка и ремонт на машини	397.0	114.3	102.7	117.4
Поддръжка на сгради	173.1	113.9	104.1	118.6
Селскостопански услуги	522.3	110.0	102.8	113.1
ФИЗИМ	80.1	104.7	102.8	107.6
Други стоки и услуги	429.7	117.0	102.8	120.3
Брутна добавена стойност по базисни цени	4947.7	122.8	117.8	144.7
Потребление на основен капитал	1034.9	111.8	100.3	112.2
Нетна добавена стойност по базисни цени	3912.8	126.9	123.5	156.7
Нетен доход по факторни разходи	6095.3	x	x	127.7
Нетен опериращ излишък/смесен доход	4869.6	x	x	133.0
Нетен предприемачески доход	3439.2	x	x	143.0